

התוועדות

כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

וא"ו תשרי, ה'תשל"א

חלק ב – יו"ל ליום הכיפורים ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילדה שיינא שתחי'

ליום הולדתה כ"ט מנחם-אב ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

ולזכות אחיותי ואחי

מרים חי', פריידא מלכה, מנחם מענדל,

מנוחה רחל, חנה ליבא, מושקא ומשה חיים

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת אסתר שיחיו ליין

ולזכות זקניהם שיחיו

מובן ע"פ הפס"ד שם סעיף בנוגע לכוונה ראשונה שבסי' צ"ח, ומיוסד זה גם על פסקי דינים הרמב"ם בדבר, וכמדומה רווח הענין בתוככי בני הישיבות, וראה ג"כ קונטרס אחרון בתניא קנ"ד ע"ב.

(ה) במ"ש אודות חיזוק בלימוד, — יבקש אצל התלמידים דכאן, רשימת הנדבר בנר החמישי דחנוכה זו, שגם שם מדובר בהענין.

(ו) במ"ש איך לדעת המצוה שעליו להיות זהיר בה טפי, — אחת הבחינות היא, זה מה שעולה בכבדות יותר, (דאָס וואָס קומט אָן שווערער), כי כמובן בענין זה נלחם היצר ביותר, וראה ג"כ ספר השיחות קיץ הש"ת עמוד כ"ב, בענין כוונה ובענין המצוה דהוי בה זהיר טפי.

בברכה להצלחה בלימוד התורה ביראת שמים תורת הנגלה ותורת החסידות וקיום המצוות בהידור.

הפס"ד שם סעיף : אולי הכוונה להמבואר שם בהמשך סעיף הנ"ל: "ואם אינו יכול לכוין פירוש המלות עכ"פ צריך שיחשוב בשעת התפלה בדברים המכניעים את הלב ומכוונים לבו לאביו שבשמים כו"ו".

פסקי דינים הרמב"ם בדבר: ה' תפלה רפ"ד ("חמשה דברים מעכבין את התפלה .. וכוונת הלב"). שם הט"ו ואילך ("כוונת הלב כיצד .. שיפנה את לבו מכל המחשבות ויראה עצמו כאלו הוא עומד לפני השכינה כו"ו). וראה חדושי הגר"ח על הרמב"ם שם. לקו"ש חכ"ב ע' 118 הערה 36. ובכ"מ.

קונטרס אחרון בתניא קנ"ד ע"ב: בביאור "ההפרש בין תורה לתפלה שלא בכוונה". וראה שיעורים בספר התניא שם ע' 1798.

רשימת הנדבר בנר החמישי דחנוכה זו: נדפסה בלקו"ש ח"ג ע' 813 ואילך. תו"מ התוועדויות חכ"ז (תש"כ ח"א) ע' 253 ואילך.

המצוה .. זהיר בה טפי: ראה שבת קיח, ב. תניא אגה"ק סוס"ז. אחת הבחינות היא, זה מה שעולה בכבדות יותר כו': ראה גם תו"מ התוועדויות ח"כ (תשי"ז ח"ג) ע' 128 ואילך. חל"ה (תשכ"ג ח"א) ע' 187 ואילך. ובכ"מ.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת יום הכיפורים הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות וא"ו תשרי ה'תשל"א — הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ וילך), וברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א בערב יום הכיפורים ה'תשל"א.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורגנו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצאי ש"פ וילך, יום ההילולא וא"ו תשרי, ה'תשע"ז,
מאה וחמשים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

יא. בהאמור לעיל אודות חנה שהביאה את בנה למשכן ה', ניתוסף עוד פרט — שמאורע זה הי' "כאשר גמלתו"⁸⁸, וכיון שזמן היניקה הוא עד כ"ד חודש¹¹¹, נמצא, שהביאה אותו למשכן ה' בהיותו בן שנתיים!

ובענין זה יש גם הוראה ומענה לאלו הטוענים: מהי המהירות בענין החינוך?! — יכולים להמתין עד לזמן ש"ידע הנער מאוס ברע ובחור בטוב"¹¹², כשיגדל ויתבגר בשכלו, ואז יודיעו לו מהי יהדות, ומהי המשמעות של "אתה בחרתנו מכל העמים"¹¹³, במה הוא שונה מכל שאר הילדים; אבל מהי המהירות להתחיל זאת מגיל שנתיים?!

המושג "משהתינוק מתחיל לדבר אביו מלמדו תורה"¹¹⁴ — מתאים לדין בשולחן-ערוך שנכתב בעיירה קטנה בארץ-ישראל, בקראקא שבאירופה או ברוסיה וכיו"ב,

אבל עתה, בימינו אלו, שכל דבר נעשה במהירות, ויש מצב של הרחבה, כך, שתהי' לילד אפשרות ללמוד כמה שנים ללא דאגות הפרנסה — אין צורך להתחיל "משהתינוק מתחיל לדבר";

יש זמן להמתין עד ש"ידע בין טוב לרע", לאחר י"ב י"ג או ט"ו שנה, ואז יסבירו לו במה הוא מחולק מכל שאר הילדים, אבל בינתיים, צריך לדבר עמו אודות הענינים שבהם הוא שווה לכל הילדים — שזהו דבר שמתקבל בנקל יותר בשכלו של הילד, מבלי להעמיד "מחיצה" שמבדילה אותו שהוא שונה מכולם, "דתיים שונות מכל עם"¹¹⁵, וצריך להיות מחושב וזהיר כו', שזוהי תנועה שהיא היפך האהבה וקירוב הלבבות וכו' וכו', וכאשר הילד הוא עדיין בגיל רך, לא בריא להחדיר בו את ההרגשה שהוא שונה מכולם.

צריכים אמנם להבטיח שלאח"ז יהי' שומר תורה ומצוה, אבל כיון שנעשה מחוייב בזה רק בהיותו בן י"ג שנה, או ילדה בהיותה בת י"ב — יש זמן להכין אותו לכך שלשה או ששה חדשים לפני"ז, ולכל היותר "נקי יהי' .. שנה אחת"¹¹⁶; שנה לפני הבר-מצוה יתחילו ללמדו במה הוא שונה משאר הילדים שהוא חי עמהם באותו רחוב, באותה שכונה או באותה עיר.

הוספה

ב"ה, ב' שבט תשי"כ
ברוקלין

האברך ... שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השלישי שהוכפל בו כי טוב, ובו כמה שאלות, ולפלא, שהרי רובם ככולם נתבארו בספר תניא קדישא, וביותר ביאור בספרים ומאמרים שלאחרי זה, והחיפוש בזה קל לפי ערך, ע"י מפתח הענינים שנדפסו לספר התניא, תורה אור ולקוטי תורה וכו', והנ"ל שייך למ"ש בענין השמחה, ואיך שאין בזה סתירה לבכיא תקיעא בליבאי מסטרא דא, עי"ש במפתח ענינים לתניא, וראה ג"כ רמב"ם סוף הלכות לולב, ובאגרת התשובה מבואר איך שאין בזה סתירה למ"ש וחטאתי נגדי תמיד.

ב) לשאלתו בעת אמירת סלח לנו אבינו, איך אפשר להיות שמחה בשעת מעשה — מבואר בכ"מ, שהוא מעצם הענין שתשובה מועלת לכל דבר, ושאינו רב לסלות, וסולח בודאי לאחר שמתחרטים באמת, והרי לא רק אפשר שני ההרגשים, החרטה על העבר ונמיכות רוח מזה, והעלי' והשמחה, שבידו לתקן, אלא שעוד זאת שמסייע הרגש אחד לחבירו.

ג) כן במ"ש אודות מלחמת היצר, — ההתבוננות הכללית והעצה בכללות, מבואר בתניא ריש פרק מא', אף ששם מבואר רק ענין היראה, ובמה שכותב שלפעמים נדמה, שדוקא היצר של איש פלוני גדול ביותר, אמרו חז"ל אין אדם יודע מה בלבו של חבירו, ובכל אופן לפום גמלא שיחנא.

ד) לשאלתו איזו כוונה צריכה להיות בתפלה, — עיין בשו"ע רבנו הזקן סי' צ"ח סעיף א', צריך שיכוון וכו' ועוד שצריך שיהי', בואו המוסיף, ז.א. אשר שני ענינים הם, בכוונה, ומבאר שם הפרטים, וחילוק עיקרי בין שתי הכוונות

נדפסה בתשורה (הולצברג, תשס"א).

לבכיא תקיעא בליבאי מסטרא דא: זח"ג עה, א.

ובאגרת התשובה מבואר .. שאין בזה סתירה כו': פרק יא (ק, סע"ב ואילך).

למ"ש וחטאתי נגדי תמיד: תהלים נא, ה.

שמחה .. מבואר בכ"מ .. שתשובה כו': ראה אגה"ת שם (צט, סע"ב ואילך). ובכ"מ.

אמרו חז"ל אין אדם יודע מה בלבו של חבירו: פסחים נד, ריש ע"ב.

לפום גמלא שיחנא: כתובות סז, רע"א. וש"נ.

בשו"ע רבנו הזקן סי' צ"ח סעיף א': ושם: "המתפלל צריך שיכוין בלבו פירוש המלות .. וצריך שיראה עצמו כאילו שכינה שרוי כנגדו כו'".

(111) רמב"ם הל' אישות פכ"א הי"ג. (114) ראה סוכה מב, סע"א. ספרי עקב יא,

טו. רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ו. טושו"ע יו"ד

(112) ישע"י ז, טז. סרמ"ה ס"ה. הל' ת"ת לאדה"ז בתחלתן.

(113) נוסח תפלת יו"ט. (115) אסתר ג, ח.

(116) לשון הכתוב — תצא כד, ה.

אך על זה מסופר בהפטרה — שלא זו הדרך, אלא בהיותו בגיל שנתיים צריכים כבר להביאו למשכן ה'!

יב. ולאמיתו של דבר, הנה לא זו בלבד שהנהגה זו אינה גורמת לפירוד הלבבות — אלא אדרבה: אם לא מתנהגים כן, הולכים נגד טבעו של הילד, שלהיותו בן אברהם יצחק ויעקב ובת שרה רבקה רחל ולא, הנה בטבעו אינו רוצה (ויתירה מזה) אינו יכול להיות נפרד מאלקות (כפתגם רבינו הזקן¹¹⁷),

אלא מאי, יכולים להכין אותו שיהי' זה אצלו באופן טבעי, מבלי שיתעוררו אצלו קושיות וכו' שיגרמו לו פיצול נפשי — עי"ז שיעמידו אותו מלכתחילה בדרך זו, שיודע שהוא בנו של הקב"ה, שבחר בו ("אתה בחרתנו מכל העמים"), יחד עם הוריו זקניו וזקניו, וכל הדורות שלפניו, עד למעמד הר סיני, באמרו, שישנו עולם גדול, ו"אתם המעט מכל העמים"¹¹⁸, עם אחד קטן בכמות, שמסביבו ישנם שבעים אומות העולם, ואעפ"כ, "בך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה"¹¹⁹;

הנני בוחר בכם, אומר הקב"ה, ונותן לכם הנהגה מיוחדת הקשורה עם תרי"ג מצוות התורה — חלקם נוהגות בכל מקום, וחלקם נוהגות רק בארץ ישראל או רק בזמן שביהמ"ק קיים (ככל פרטי התנאים שבמצוות); כשם שהנחת תפילין היא רק בימות החול, ולא בשבת, כך יש מצוות שקיומם רק בא"י ולא בחו"ל, ויש מצוות שקיומם רק כשביהמ"ק קיים, ולא בחורבנו של ביהמ"ק, אבל, אין זה מחליש ח"ו את התוקף והנצחיות שבמצוות התורה.

והחינוך צריך להיות כפי שמחנכים "אדם" (שקאי על כל מין האנושי) — שהרי הכל מודים שחינוך של בן-אדם המדבר צריך להיות שונה מהאופן שבו מחנכים עגל להיות "רב תבואות בכח שור"¹²⁰, "שור לעול וחמור למשאוי"¹²¹, שמרגילים אותו עי"י "מלמד" כו' — "למה נקרא שמו מלמד שהוא מלמד את הפרה"¹²², ואילו חינוך של ילד, מין המדבר, צריך להיות באופן שונה; וכמו"כ בחינוך של ילדים גופא ישנו האופן שבו מחנכים ילד יהודי.

בס"ד'. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להתלמידים שיחיו ערב יום הכיפורים לפני כל נדרי², ה'תשל"א.

"וידבר גו' דבר גו' יברכך גו' יאר גו' ישא גו' ושמך גו' ואני אברכם"³.

השי"ת יברך אתכם — בהוספה על הברכה הכללית שבה נכלל כל אחד מכם — שתהי' הצלחה רבה ומופלגה בלימוד התורה, נגלה וחסידות, מתוך יראת שמים, והלימוד יביא לידי מעשה — הידור בקיום המצוות⁴, וללמוד תורה בשובה ונחת — ללא מניעות ובלבולים, ולילך מחיל אל חיל⁵, ותהיו חסידים יראי שמים ולומדים.

ותזכו — עי"י לימוד התורה עתה — שיהי' "תלמודו בידו" בביאת משיח צדקנו שילמד את כל העם כולו⁶, ותהיו אתם מהראשונים שיזכו ללמוד גם תורתו⁷, עי"י ההכנה⁸ דלימוד פנימיות התורה עתה, מתוך שמחה וטוב לבב.

וגם זה יוכלל בחתימה וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, בטוב הנראה והנגלה, למטה מעשרה טפחים, בגשמיות וברוחניות גם יחד, ובאופן ד"כבוד לעמך תהלה ליראיך כו' שמחה לארצך וששון לעירך", ועד "עריכת נר לבן ישי משיחך" — יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בקרוב ממש.

(1) הוגה עי"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"ט ע' 384 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ עי"י המו"ל. (2) הזמן דברכת הבנים. וראה ספרי ורש"י ואתחנן ו, ז: "לבניך אלו התלמידים". (3) נשא ו, ככ"ז. (4) עיין הל' ת"ת (לאדה"ז) פ"ד ס"ג. תקו"ז בהקדמה (ו, א). (5) ראה ברכות בסיומה: "ת"ח כו' ילכו מחיל אל חיל". שר"ע אדה"ז אר"ח ר"ס קנה.	(6) ראה לקו"ת צו יז, א (ובהנמנן שם). דרמ"צ קי, ב. (7) ראה פרש"י עה"פ שה"ש א, ב בסופו, ובהנמנן בהערה הקודמת. (8) ובדוגמת המבואר בלקו"ת (תזריע כג, א. ובכ"מ) בפירוש מרז"ל (פסחים נ, א. וש"נ) "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו", שע"י הלימוד בעוה"ז "זוכה ללמוד ג"כ בג"ע כו". וי"ל שעד"ז הא גם בנוגע לתורתו של משיח (ראה תניא רפל"ז).

(120) משלי יד, ד.

(121) ע"ז ה, ב.

(122) תנחומא בהעלותך טו. וראה ירושלמי

סנהדרין פ"י ה"א. במדב"ר פי"ד, ד.

(117) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד

ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם

ע' תקמו (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד.

(118) ואתחנן ז, ז.

(119) שם, ו.

ובנוגע לזמן התחלת ענין החינוך — יש דין בהלכות תלמוד תורה (לא ספר מוסר, אלא דין בשולחן-ערוך) "משהתינוק מתחיל לדבר אביו מלמדו (לא סתם שיר, אלא) תורה¹²³ צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" — "מורשה" (ירושל' דייקא, כמדובר כמ"פ שענין הירושל' אינו תלוי בשנים; גם תינוק בן יומו הוא "יורש"¹²⁴ בשלימות כמו בן י"ג שנה, בן עשרים או בן שבעים שנה.

ובלשון ההפטר: "כאשר גמלתו", שזהו הזמן ששמואל התחיל לדבר, "משהתינוק מתחיל לדבר", שזהו בגיל שתי שנים לערך¹²⁵, וזהו הזמן שצריכים להביא אותו "בית ה' שילה"⁸⁸.

ודוגמתו בכל אחד — שחדרו של הילד, צריך לעשותו "בית ה' שילה". וכאשר החדר נעשה משכן לה' — הרי מובן שלא ידברו שם דברי-גנאי, יהי' שם אוכל כשר ומזוזה כשרה, וכדי שירדם וישן, ינגנו ניגון הקשור עם יהדות וקדושה¹²⁶. וזהו הדרך שיגדל להיות "זרע אנשים".

יג. אך עדיין ישנו מי ששואל: מה שייך כל זה לילד בן שנתיים שעדיין אין לו שכל?!

ובכן, במשך מאות שנים סמכו על זה שכך אומרת תורה שבע"פ; ועכשיו, כיון שהקב"ה יודע שנמצאים בדור יתום ששורר בו חושך כפול ומכופל, באו גם חכמים בחכמת הרפואה וגילו "דבר חדש" — שהרושם שנעשה אצל הילד בטרם ידע להבחין בין טוב לרע, בהיותו בן שנתיים, שנתיים וחצי או שלש שנים, משפיע עליו עד סוף ימי חייו בעלמא דין! וכאמור, ענין זה נתפרש כבר בדין פשוט בשולחן-ערוך, ש"משהתינוק מתחיל לדבר" צריך כבר להשריש בו ש"תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב".

וכך הי' מיד במתן-תורה — שהתחלתו ביצי"מ וקריעת ים סוף — כדאיתא בגמרא במסכת סוטה¹²⁷ ש"עוברים שבמעי אמרו שירה", "אז ישיר משה"¹²⁸, וזו היתה ההתחלה שממנה הלכו למתן-תורה, מתוך ידיעה שכאשר ילד יהודי הוא עדיין עובר במעי אמו, ישנו כבר הענין ד"אתה בחרתנו מכל העמים", והענין ד"זה אלי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו"¹²⁹.

בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ערב יום הכיפורים, אחרי תפלת מנחה, ה'תשל"א.

השי"ת יתן חתימה וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים. וכיון שמראש-השנה נכנסנו מיד ליום השבת — בשובה ונחת² — שבו כל מלאכתך עשוי³, וגם יום הקדוש, יום הכיפורים, חל בש"ק — יהיו כל הענינים באופן שכל מלאכתך עשוי,

והרי טרחא הכי קלה של בני מתקבלת למעלה — כפי שצריכה להתקבל — בתור דבר גדול ונפלא ועצום "עד כי גדל מאד"⁵.

ועי"ז יומשכו ברכתיו של הקב"ה שיהיו כל הענינים בשובה ונחת — בני חיי ומזוני רויחי,

ולסיים את הגלות מתוך שמחה וטוב לבב, ולבוא בקרוב ממש לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו,

ועוד לפני"ז תקויים כבר הבקשה "תן כבוד לעמך תהלה ליראיך ותקוה טובה לדורשיך כו' שמחה לארצך וששון לעירך [ירושלים עיר הקודש] וצמיחת קרן לדוד עברך ועריכת נר לבן ישי משיחך" — דקאי על משיח, אבל עוד לפני"ז, בימי הגלות האחרונים, יהי' "כבוד לעמך כו' שמחה לארצך וששון לעירך".

ומתוך שמחה וטוב לבב יסיימו מה שצריכים לסיים בתורה עבודה וגמילות חסדים, וילכו לקבל פני משיח צדקנו בעגלא דידן. אמן כן יהי רצון.

(1) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (ריד).

(2) ישע"י ל, טו. וקאי גם על יום השבת — ראה ירושלמי פ"ק דתענית סוף ה"א, ויק"ר רפ"ג (הובא ברשימות הצ"צ עה"פ ע' 383 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(3) שו"ע אדה"ז או"ח סש"ו סכ"א. וש"נ. (4) להעיר משהש"ר בתחלתו: "זה ר' חנינא כו' שתתן ירך עמנו". וביל"ש מלכים רמז קפב: "שתתן אצבעך עמנו". (5) ראה מדרו"ל ובמאמרי חסידות עה"פ (תולדות כו, יג).

(123) ברכה לג, ד.

(126) ראה גם תו"מ חנ"ו ע' 282. וש"נ.

(124) ראה נדה מד, רע"א (במשנה).

(127) ל, סע"ב. וש"נ.

רמב"ם הל' נחלות ספ"א.

(128) בשלח טו, א.

(125) רד"ק עה"פ וירא שם. סה"מ תקס"ח

(129) שם, ב.

ע' תפח.

ובכל אופן, שיעשו זאת בגלל דברי הרופאים... "שלא לשמה", ובלבד שכך תהי' ההנהגה בפועל.

יד. וכאשר רק מחליטים להתנהג כן, אזי רואים בפועל שזוהי טובתו של הבן או הבת.

ואז מצליחים שיהיו לא רק "בני" באופן ד"רויחי", אלא גם חייהם של ההורים יהיו באופן ד"חיי רוויחי", ובדרך ממילא תהי' גם הפרנסה באופן ד"מזוני רוויחי".

וכידוע הדיוק בסדר הדברים¹³⁰: "בני חיי ומזוני" (רוויחי) — כידוע שגם הסדר בתושבע"פ תורה הוא¹³¹ — שלכאורה סדר זה תמוה, והוצרך להיות להיפך, שהרי תחילה נותן הקב"ה "חיי", ולאח"ז נותן "מזוני", ורק לאחר החתונה ישנם "בני", ואעפ"כ הסדר בגמרא הוא: "בני חיי ומזוני"? ! אך הענין הוא — שכאשר מתבוננים אזי רואים במוחש אצל הורים הראויים לשמם, בעלי הנהגה והרגש אנושיים, שהאפשרות לכך שיהנו מ"חיי" ו"מזוני", ובאופן ד"רוויחא", היא, כשהענין ד"בני" הוא אצלם באופן ד"רוויחא", ואם לאו, רח"ל, חייהם אינם חיים ומזונותיהם אינם מזונות!

וכפי שמצינו אצל אברהם, היהודי הראשון, "אחד הי' אברהם"¹³², שטען להקב"ה: "מה נתן לי (מה תועלת בכל אשר נתן לי) ואנכי הולך עירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר"¹³³.

והגע עצמך: אברהם אבינו הי' עבד להקב"ה, והי' במעמד ומצב ש"אנכי עפר ואפר"¹³⁴, כך, שלא הי' שייך שידבר מתוך "ברייטקייט". אבל אעפ"כ, כשהגיע לענין זה ש"לי לא נתתה זרע"¹³⁵ — אמר להקב"ה: מה נוגע לי כל זה — חיי ומזוני וכל הברכות ששמע בעצמו מהקב"ה — ילדים אני צריך!...

וזוהי ההנחה הראשונה אצל "אחד הי' אברהם", שכדי שיהי' הענין ד"וירש את הארץ"¹³², מוכרח להיות באמצע "זרעו". — העובדה שהוא בעצמו יקבל את הארץ, אינה מספקת אותו; הוא צריך "בני".

וכאשר ישנם "בני" — אזי חיייו הם "חיי" ומזונותיו הם "מזוני", ובכולם — "רוויחי".

שלו נעשה התענוג האמיתי, שאז תהי' ברכה והצלחה שלא בערך, כיון שמצד תענוג נעשית ההמשכה ללא מדידה והגבלה (במכ"ש מההמשכה שע"י הרצון)¹⁸⁵.

וכל זה יומשך עד לאופן של יוסף ("וליוסף אמר מבורכת וגו'") — "יוסף הוי' לי בן אחר"¹⁸⁶, כפי שמבאר הצמח צדק¹⁸⁷ שגם מ"אחר" עושים "בן", כך, שכל הבנים יהיו "זרע בך הוי"¹⁸⁸, בנים ובנות הולכים בדרך התורה והמצוה, ועי"ז מעמידים את ה"קומה שלימה" של כל בני" וכאו"א מישראל, ועד שיקויים היעוד⁹⁵ "ואתם תלוקטו לאחד אחד" ברוחניות, ותיכף ומיד "תלוקטו לאחד אחד" בגשמיות כפשוטו, בגאולה האמיתית והשלימה, ובקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון ד' הבבות לרבינו הזקן (בבא הד' — פ"א), באמרו, שצריך להשלים זאת מראש השנה¹⁸⁹, וכן הניגון "ניע זשוריצי כלפפצי". ואח"כ צוה לנגן הניגון "הושיעה את עמך".

הודיעו לכ"ק אדמו"ר שליט"א שסידרו את ה"שידור" באופן שיוכלו לשמוע מארץ הקודש אמירת "לחיים"¹⁹⁰, וכאשר עדיין לא היו יכולים לשמוע — הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א שיאמרו "ויהי נועם"... כפי שמצינו באחרונים¹⁹¹ שכאשר לא היו יכולים לתקוע בשופר קראו לתוכו "ויהי נועם" ושוב יכלו לתקוע¹⁹² (ולאחרי שאמרו "ויהי נועם וגו'", שמעו שאומרים מארץ הקודש "לחיים").

כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה, ואח"כ התחיל לנגן הניגון "כי אנו עמך ואתה אלקינו".

(191) ראה מג"א או"ח סתקפ"ה סק"א.
(192) וחזר ואמר (בראותו שלוקחים את הדברים כ"צחות"): מה איכפת לכם ("וואס אַרט אייך"), אמרו ("זאָגט אַריין") "ויהי נועם", את הפסוק כולו.

(185) ויצא ל, כד.
(187) אוה"ת עה"פ. ועוד.
(188) ישעי' סא, ט.
(189) ראה לעיל ע'...
(190) ראה לעיל סכ"א.

(130) מו"ק כח, א — ע"פ גירסת התוס' (שבת קנו, סע"א. יבמות נ, רע"א. קידושין פב, סע"א). זהר ח"א קפא, א. ח"ג רטז, ב. ועוד.
(132) יחזקאל לג, כד.
(133) לך לך טו, ב (ובפרש"י שם, ג).
(134) וירא יח, כז.
(135) לך לך שם, ג.

(131) ראה של"ה תב, ב.

באופן המתאים להמדובר לעיל במאמר המשנה בהתחלת מסכת יומא: "ביתו זו אשתו", שפועלת שלימות בכה"ג שיוכל לעבוד עבודתו ביום הקדוש, בעבודת פנים שבקודש הקדשים, וכן בנוגע לכל העבודות של יום קדוש זה.

וכל הרוצה — יציין גם שמו ושם אמו, ביחד או בפיתקא בפני עצמה, כדי להזכירו בעת רצון על הציון למילוי משאלות לבבו לטובה. ויה"ר שגם הקב"ה יתן הצדקה שלו, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"¹⁸⁰, לכל אחד ואחת בכל המצטרך להם בשנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, בבני חיי ומזוני רוויחי כפשוטם, ובני חיי ומזוני רוויחי ברוחניות¹⁸¹, ועד — בגשמיות ורוחניות גם יחד (שזוהי דרגא שלישית "העולה על כולנה"), ו"כל הנותן בעין יפה נותן"¹⁸² (ככל הפרטים והדיוקים שישנם במאמר חז"ל זה), ולמטה מעשרה טפחים.

* * *

כג. דובר כמ"פ שצריך גם לקשר את ענין היום עם הפרשה בחומש (משיעורי חת"ת), ובנדוד"ד, הרי זה השיעור של יום השלישי בפרשת "וזאת הברכה", שהתחלתו¹⁸³: "וליוסף אמר מבורכת הוי' ארצו ממגד שמים מטל ומתהום רובצת תחת וגו'".

והענין בזה — כידוע ש"שמים" מורה על הענינים שלמעלה, "שמים לרום"¹⁸⁴, ובזה גופא מוסיפים "שמים מטל", שמורה על דרגא נעלית יותר ב"שמים" גופא; ו"תהום" מורה על הענינים שלמטה, וב"תהום" גופא מוסיפים "תחת", והיינו, שבזה נכללים כל הענינים מלמעלה מעלה עד למטה מטה.

ובכל ענינים אלו נמשך הברכה — "מבורכת", ויתירה מזה: באופן ד"ממגד", שמורה על ענין התענוג, שאז נמשכים כל הענינים בתכלית השלימות.

ויה"ר שכל אחד יחליט ויעשה בפועל כל התלוי בו בכל הענינים הנ"ל, הן בענינים רוחניים שנקראים בכללות בשם "שמים", והן בענינים הגשמיים שנקראים בשם "ארץ", ולמטה מזה — בשם "תהום", ולעשות זאת מתוך תענוג אמיתי, ועד שיומשך גם בתענוג כפשוטו, כיון שהתענוג

(180) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

(181) ראה שיחת ש"פ נצו"י הנ"ל ס"ב.

(182) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

(183) לג, יג.

(184) משלי כה, ג.

וענין זה הוא בטבע של כל אדם, ועאכו"כ בנוגע לבנ"י — "אתם קרויין אדם"¹³⁶, על שם "אדמה לעליון"¹³⁷.

טו. וכאן באים לשאלה הידועה (כמדובר כמ"פ) — "מיהו יהודי": אצל גויים לא הי' ספק בדבר; אין לך גוי שהתעורר אצלו ספק "מיהו יהודי". ואין לו צורך בהוכחה שכלית; אם הוא שונא אותו, הרי זה סימן שהוא יהודי, שכן, "הלכה בידוע שעשו שונא ליעקב"¹³⁸, ולכן, כשיש מישהו בצד השני של הרחוב שבראותו אותו מתעורר אצלו רגש של שנאה, אזי יודע שהוא "יהודי".

ולכאורה הי' צריך להיות כך אצל בנ"י בקו ההפכי — שכאשר רואה מישהו שיש לו רגש של אהבה אליו, "ואהבת .. כמוך"¹³⁹, הרי זה סימן שהוא יהודי — "רעך".

אבל כאן מתערב היה"ר ומבלבל את ה"יוצרות":

בין הענינים שהקב"ה נותן לכל אחד מישראל כל הדרוש לו כדי למלא שליחותו — ישנו גם הענין ד"ואהבת לרעך כמוך", היינו, שנותן לו מדה של אהבה שיוכל לנצלה לאהוב את כל בנ"י, אפילו מי שנמצא בקצה העולם.

אבל בא היצה"ר ומתערב ואומר: שמע נא! עם פלוני — עליך לריב, עם פלוני — לא להיות שוה בשוה, ופלוני פוגע במציאות שלך וכו'. וכיון שנשארת בלבו קצת אהבה שאינה מנוצלת — אזי מחפש גוי, רח"ל! אבל כיון שאינו יכול לומר על גוי "ואהבת לרעך כמוך" — נפלה לו המצאה: הוא יכריז על הגוי שהוא יהודי!

הגוי צועק שהוא גוי, וכולם צועקים שהוא גוי! אבל הוא מבקש מהגוי שימציא לו "תעודת נייר" שבה יהי' כתוב שהוא יהודי, ואז ירשום אותו בתור "יהודי", ויהיו לו אצלו את כל הזכויות, ועד — ע"ד הצחות — "ואהבת לרעך כמוך"...

בעת מתן תורה, קבע הקב"ה שיהודי הוא מי שנולד לאם יהודי, או מי שנתגייר כהלכה, עי"ז שהקב"ה נתן כח במילה וטבילה [ובזמן שביהמ"ק הי' קיים — גם קרבן]¹⁴⁰ ליצור יהודי חדש.

כשם שביכלתו של הקב"ה לברוא את העולם כולו יש מאין בששת

לג, ד.

(136) יבמות סא, רע"א. וש"נ.

(137) ראה של"ה ג, א. כ, ב. רסח, ב. שא,

(138) קדושים יט, יח.

ב. (139) רמב"ם הל' איסור"ב רפ"ג. וראה

(140) לקו"ש חכ"ו ע' 160 ואילך. וש"נ.

(138) ספרי בהעלותך ט, יו"ד. פרש"י וישלח

ימי בראשית — כך יש ביכלתו לפעול שבגוף זה תומשך נשמת ישראל, שאז גם הגוף נעשה גוף יהודי, ועד לפסק הרמב"ם¹⁴¹ שאז יכול לומר "לאבותינו" [לא רק "אלקי אברהם", אלא "לאבותינו", כולל גם יצחק ויעקב], כיון שהתגיייר ע"פ הדרך שהורה הקב"ה שעל ידה ממשיך נשמת ישראל בגוף זה, ומאז נעשה יהודי, ללא אפשרות של חרטה ("ס'איז פאַרפאַלן" (...), "אע"פ שחטא — ישראל הוא"¹⁰⁴).

ואי אפשר לפעול זאת בדרך אחרת — שאז נשאר שייך ל"כל עם ולשון". וכאשר משהו מרמה את עצמו ומרמה את הגוי לחשוב שנעשה יהודי — הנה סוכ"ס סובלים צרות מהגוי.

ועוד ענין בזה: ישנם כאלו שהם ראויים להתגיייר, וכאשר מגיירים אותם שלא ע"פ דיני תורה — נמצא שדוחים ולא מניחים אותם ליכנס "תחת כנפי השכינה"!

וכל זה — רק בגלל ענינים של מלחמה בין זה לזה, בין מפלגה אחת לשני, כך, שכל אחד רוצה להראות ש"ידו על העליונה", וכל שאר ה"חשבונות" שמעורבים בזה (שאינם ראויים להקרא בשם "חשבון"); בשביל זה מוכנים לסכן ארבע-עשרה מליון יהודים, ולעורר קנאה ושנאה של ריבוי עצום של גויים, ולדחות כאלו שהיו יכולים להיות "גרי צדק", ולרמות אותם שאכן נעשו כך, בה בשעה שנשארו ויישארו גויים כמקודם!

טז. ובהמשך לכך שעוררו כמ"פ שזוהי פירצה איומה לבטל את המחיצות ש"בין ישראל לעמים" — היתה הבקשה וההצעה¹⁴² שיינצלו את הזמן של ראש השנה כדי לעורר על ענין זה:

"מצות היום בשופר"¹⁴³, והרי הטעם דתק"ש קשור עם מתן תורה — כפי שאומרים בברכת שופרות: "אתה נגלית בענן כבודך .. על הר סיני" — שאז היתה הבחירה בבנ"י, כדין השו"ע¹⁴⁴ "כשיאמר ובנו בחרת יזכור מתן תורה", ולכן יש להזכיר ליהודים את הטעם של תקיעת שופר, ולעורר שידעו ש"בנו בחרת מכל עם ולשון".

— אין הכוונה שצריך להלחם ח"ו עם "כל עם ולשון"; תפקידם

והטעם שכך יהי' בפועל לעתיד לבוא הוא בגלל שפעלו זאת ע"י מעשינו ועבודתינו עתה (כמ"ש רבינו הזקן בתניא¹⁷¹).

ולכל לראש נמשך הענין שהקב"ה קיבל את ההכתרה שבנ"י המליכו אותו עליהם, ועי"ז על כל העולם — "מלוך על העולם כולו בכבודך",

החל מכיבוש כל ארץ ישראל שתהי' ארץ ישראל השלימה, לפי הגבולות שנתן הקב"ה לאברהם בברית בין הבתרים¹⁷², ובאופן ש"נתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד"¹⁷³,

ומשם נמשך בכל הארצות כולם — ש"שותים מתמצית ארץ ישראל"¹⁷⁴ — בכל מקום שבו נמצא יהודי ועושה מד' אמותיו וחלקו בעולם "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", ובאופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", כולל גם הריסת השרידים האחרונים של כותלי הגלות,

ובעגלא דידן הולכים "ביד רמה"¹⁷⁵ ו"בריש גלי" (כפירוש התרגום) לקבל פני משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"⁹¹, עם כל בנ"י מצפון ומדרום וכו', ובאופן ש"כספם וזהבם אתם"¹⁷⁶ (נוסף על הנפשות), ו"קהל גדול ישובו הנה"¹¹⁰, ו"שמחת עולם על ראשם"¹⁷⁷.

* * *

כב. דובר במשך ימים אלו¹⁷⁸, שנוסף על ענין התורה (שמדברים דברי תורה), ונוסף על ענין התפלה וברכות, צריך גם את הקו השלישי — הקו של גמילות חסדים, קו הצדקה.

ולכן — כהמנהג בהתוועדויות אלה — כל הרוצה ישתתף בלבב שלם וביד נדיבה ב"קרן חנה"¹⁷⁹,

וכמדובר כמ"פ אודות תכלית הקרן — לסייע לנשי ובנות ישראל שרצונן לעסוק בהכנת עצמן כדי לחנך תלמידים ותלמידות בדרך התורה והמצוה, או כדי לחנך ולהנהיג ביתם — כשיקימו חיים משפחתיים —

(141) ה'ל' ביכורים פ"א ה"ד. וראה תשובת הרמב"ם — נדפסה ברמב"ם הוצאת שולזינגער (נ.י. תש"ז) בהוספות לח"א סי"ט. תשובות הרמב"ם (ירושלים תש"כ) כרך ב סרצ"ג. (142) ראה שיחת ש"פ נצו"י, כ"ה אלול בסופה (תו"מ חס"א ע' ...). וש"נ. וראה גם שיחת ש"פ האזינו ס"ב ואילך (לעיל ע' ... ואילך). (143) ר"ה כו, ב. כז, א. (144) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ס ס"ד. וש"נ.

(171) רפ"ז. (172) לך לך טו, יח ואילך. (173) בחוקתי כו, ו. (174) ראה תענית יו"ד, רע"א. (175) בשלח יד, ח. (176) ישעי' ס, ט. (177) שם לה, יו"ד. נא, יא. (178) ראה שיחת ש"פ נצו"י, כ"ה אלול ס"ד (תו"מ חס"א ע' ...). (179) ראה גם שיחת וא"ו תשרי דאשתקד סי"ג (תו"מ חנ"ח ע' 44). וש"נ.

והיינו, שהדיבור שמדברים כאן מתפשט ונמשך "ימה וקדמה וצפונה ונגבה" בכל קצוי תבל, בכל מקום שנוצר קשר ע"י דרכי התקשורת שנתחדשו בימים אלו, אבל ברוחניות היו תמיד, ועד שכבר בתחילת הבריאה הי' ה"אור שברא הקב"ה ביום ראשון" [לא ב"יום אחד", שהו"ע בפני עצמו, אלא ב"יום ראשון", ראשון לכל הימים שיבואו לאח"ז] שמצד טבע הבריאה הי' באופן ש"אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו"¹⁶¹. ולכל לראש — בנוגע לארץ ישראל, שהרי הענין ד"ופרצת" נאמר בהמשך ל"הארץ אשר אתה שוכב עלי"י"¹⁶² — "הארץ", ארץ ישראל, ואיתא בגמרא¹⁶³: מאי רבותי? .. מלמד שקפלה הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחת יעקב אבינו כו", כך, ש"הארץ אשר אתה שוכב עלי"י" היתה ארץ ישראל כולה; ובהמשך לזה נאמר "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה".

והיינו, שכאשר נמצאים בארץ הקודש, ומחליטים לעמוד בציור של "יעקב" — י' עקב, כפי שמפרש רבינו הזקן¹⁶⁴, שהיו"ד [שהיא ההתחלה וראש התיבה של שם הוי', שלכן רומזת על ספירת החכמה¹⁶⁵] נמשך עד ל"עקב" [כהתורה הידועה¹⁶⁶ על הפסוק¹⁶⁷ "עקב אשר שמע אברהם גו", שהחידוש של אברהם הוא שגם ה"עקב" שלו "שמע" מה שאברהם צריך לשמוע], והיינו, שכל מציאותו היא היו"ד ("א"י"ד"ד-מענטש"), אדם שבו ניכר היו"ד, כפי שנמשך וחודר גם ב"עקב", ועד לאופן ש"יעקב הלך לדרכו"¹⁶⁸ — אזי "קפלה הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחת יעקב". כא. וההתחלה בזה היא כבר עתה — כשאומרים להם "לחיים", והם עונים "לחיים ולברכה",

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר:) מסתמא עוד יגיע זמן שיוכלו לסדר שכשם ששומעים שם מה שמדברים כאן, יוכלו לשמוע כאן איך שהם עונים "לחיים ולברכה"¹⁶⁹, אבל ברור הדבר בלי שום ספק שכן היא המציאות —

ועי' נפעלת ברכה והמשכה בכל ארץ ישראל, וממנה נמשך בכל הארצות — כשם ש"עתידיה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"¹⁷⁰,

וש"נ.

(161) חגיגה יב, א.

(162) שם, יג.

(163) חולין צא, ב. הובא בפרש"י עה"פ.

(164) תו"א ר"פ ויצא. ובכ"מ.

(165) תניא אגה"ת פ"ד. ובכ"מ.

(166) ראה סה"ש תרצ"ט ריש ע' 345.

(167) ראה פס"ר פ' שבת ור"ח. ספרי ר"פ.

(168) ראה לקמן בסיום ההתוועדות (ע' ...).

(169) ראה פס"ר פ' שבת ור"ח. ספרי ר"פ.

(170) דברים. יל"ש ישעי' רמז תקג.

של בני"י הוא ללמוד תורה ולקיים מצוות ו"לתקן עולם במלכות שד"י"¹⁴⁵, אבל צריך לידע שיש "כל עם ולשון", וישנם בני"י שהם "עם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה"¹⁴⁹.

ולכן יש להזכיר קודם תקיעת שופר, שעומדים כעת לתקוע בשופר, שמזכיר את קול השופר שהי' במעמד הר סיני, שאז הי' הענין ש"בנו בחרת מכל עם ולשון".

יז. ובהמשך לזה שאלו, שכאשר עומדים כבר לאחר ר"ה, מה ניתן לפעול בזה בשייכות לזמן דעכשיו?

ובכן, המענה הוא — שאדרבה, יום כיפור הוא הזמן המתאים לעורר על זה עוד יותר מאשר ראש השנה, כי:

בנוגע לר"ה — הנה הענין של תקיעת שופר מזכיר על השופר של מתן תורה שהי' בששי בסיון. והיינו, שאין זה ענין שהי' בר"ה עצמו, שכן, מ"ת הי' בזמן אחר בשנה — בששי בסיון, אלא שהתק"ש דר"ה מזכירה את התק"ש שהיתה בששי בסיון בקשר למ"ת.

ואילו בנוגע ליום כיפור — לא צריך להזכר אודות ענין שהי' בזמן אחר, אלא זהו ענין ששייך ליום זה עצמו:

איתא במשנה¹⁴⁶: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים .. ביום חתונתו זה מתן תורה", "יום הכפורים, שניתנו בו לוחות האחרונות".

והיינו, שביהכ"פ ניתנה התורה באופן שנשאת קיימת לעד, שהרי בנוגע ללוחות ראשונות שניתנו בששה בסיון — היו האותיות פורחות¹⁴⁷ והלוחות נשתברו, ורק התורה שבעל-פה שלמדו אז נשארה בשלימותה; ואילו בנוגע ללוחות אחרונות שניתנו ביהכ"פ — נשארו גם הלוחות בשלימותם (אלא שנגנזו¹⁴⁸).

זאת ועוד, שהחידוש של לוחות אחרונות על לוחות ראשונות — הוא הענין ד"כפליים לתושי"¹⁴⁹:

בלוחות ראשונות היו בני"י בדרגת צדיקים — שהרי מ"ת הי' ענין של גיור, ו"גר שנתגייר כקטן שנולד דמי" (כדברי הגמרא במסכת יבמות¹⁵⁰), ללא עוונות; היתה זו התחלה חדשה של תקופה חדשה של

(145) נוסח "עלינו לשבח" — "ועל כן אבות דר"נ פ"ב, ג. ועוד.

(146) נקוה לך. (147) ראה יומא נב, ב. וש"נ.

(148) תענית כו, ריש ע"ב ובפרש"י. (149) איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפ"מ"ו.

(147) ראה ירושלמי תענית פ"ד ה"ה. (150) מו, א"ב; כב, א. וש"נ.

עם חדש שקיבל על עצמו — באמירת "נעשה ונשמע"¹⁵¹ — לחיות את חייו ע"פ תורה ומצוות.

אך כאשר הי' לאח"ז ענין של חטא ועוון — לא ידעו מה יהי' הדין עכשיו.

ובענין זה הי' החידוש של לוחות האחרונות — שהקב"ה אמר "סלחתי כדברך"¹⁵², "בשמחה ובלב שלם" (כפירוש רש"י¹⁵³) — ממדרש¹⁵⁴, והרי ענין הסליחה הוא לאלו הזקוקים לכך — בעלי עבירה, ועי"ז נעשו בדרגת בעלי תשובה, ולהם ניתנו לוחות אחרונות.

ובכן, בבוא ערב יום כיפור ויום כיפור, צריך להכריז לפני יהודים, שידעו שזהו "יום סליחה ומחילה וכפרה", "סלחתי כדברך", וענין זה בא לידי ביטוי בכך שהקב"ה נותן לבנ"י את התורה מחדש, אלא שנותנה לבעלי תשובה.

ובזה מודגש יותר ש"בך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה"¹⁵⁹:

בשעה שבנ"י הם צדיקים והגויים הם באופן אחר — אין זה פלא כ"כ ש"אתה בחרתנו"; אבל כאשר רואים שבנ"י נכשלו רח"ל בא' מג' העבירות החמורות כו', ואעפ"כ נתרצה הקב"ה ביוהכ"פ ואמר למשה שעכשיו יכול הוא ליתן לוחות אחרונות לכל אחד מישראל ולכל בנ"י יחדיו, וזה יהי' סימן על כל הדורות כולם ש"סלחתי כדברך" — אזי נתחדש ביתר תוקף וביתר עוז ש"בך בחר ה' אלקיך להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה", "ובנו בחרת מכל עם ולשון".

וכן הוא בכל שנה ושנה — שכל אחד מישראל וכל בנ"י ביחד בטוחים שיפעלו ביוהכ"פ מחילה וסליחה וכפרה,

ומסיימים את יוהכ"פ בהכרזת "שמע ישראל הוי' אלקנו הוי' אחד"¹⁵⁵, היינו, שתפקידם של ישראל ("שמע ישראל") להחדיר את ההכרה והידיעה ש"הוי'" שהוא "אלקינו" נעשה "הוי' אחד", עי"ז שממשיכים את הא' שרומז על אלופו של עולם בח' וד' שרומזים על ז' רקיעים וארץ (ח') וד' רוחות העולם (כפי שמביא הב"מ¹⁵⁶ מדברי הסמ"ק), וזוהי הדרך שתקויים ההכרזה שבה מסיימים בסוף: "לשנה הבאה

(151) משפטים כד, ז. וראה שבת פח, א. (154) תנחומא פקודי יא. וראה גם לקו"ש

(152) שלח יד, כ. חכ"ד ע' 570 הערה 10. וש"נ.

(153) תשא לג, יא. (155) ואתחנן ו, ד.

(156) אר"ח סס"א. (154) תנחומא פקודי יא. וראה גם לקו"ש

בירושלים", בגאולה האמיתית והשלימה — לאחר הקדמת התקיעה גדולה, שמזכירה עוד הפעם את התקיעת שופר שבמתן-תורה, שהיא ההכנה ל"תקע בשופר גדול לחרותנו", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שתהי' בקרוב ממש, ובדרך ממילא — "לשנה הבאה בירושלים"¹⁵⁷.

יח. ולכן:

בהמשך להצעה לדבר בראש השנה אודות ענין הנ"ל — הנה ביום הכיפורים יש לדבר אודות ענין זה ביתר שאת וביתר עוז,

ולבאר, שענינו של יוהכ"פ הוא שבו ניתנו לוחות האחרונות, ונתנו אותם לישראל שחטאו, אלא ש"ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא"; כל אחד מישראל, יהי' מי שיהי', אם נולד לאם יהודי', או שנתגייר כהלכה, כפי שהבטיח הקב"ה שעי"ז נעשה מישראל, הנה "אע"פ שחטא ישראל הוא", ואז נכלל הוא ב"ברית .. אשר הוי' אלקיך כורת עמך", "למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי' לך לאלקים"¹⁵⁸.

ועי"ז פועלים שלום בכל העולם כולו, ואדרבה: "ועמדו זרים (ובהיותם "זרים", עם בפני עצמו) ורעו צאנכם"¹⁵⁹, באופן שחיים בשלום ובאחווה.

וזוהי הדרך לפעול ש"לשנה הבאה בירושלים", בקרוב ממש.

* * *

יט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה דרשו הוי' בהמצאו גו'.

* * *

כ. דובר כמ"פ שכל ענין שיש לו אחיזה בגשמיות, נקל יותר לפעול שבודאי יומשך במהרה בפועל ממש כל הענין במילואו, אע"פ שהאחיזה בגשמיות היא באופן של מעין ודוגמא.

ובכן:

ישנה ההבטחה "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"¹⁶⁰, שכללות ענינה הוא ביטול כל הענינים של מדידה והגבלה, ובפרט מדידת והגבלת המקום, שזהו פירוש הפסוק "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" כפשוטו. והענין שיש לו שייכות והוא מעין ודוגמא לזה — הרי זו האפשריות שישנה עכשיו לשמוע מעבר לים את הדברים הנאמרים כאן,

(157) ראה סה"ש תש"ח ריש ע' 200. וש"נ. (159) ישעי' סא, ה.

(158) נצבים כט, יב. (160) ויצא כח, יד.